

El futur del capitalisme

- El sistema sobreviurà perquè la vilipendiada xarxa salvavides socialdemòcrata l'ha socorregut

SALVADOR GINER*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 21.03.10

L'actual Gran Recessió ja toca a la seva fi en alguns llocs del món. Aquí encara trigarà a arribar, i deixarà una empremta severa. És una bona ocasió per reflexionar sobre el final del capitalisme com a sistema. El que es publica sobre l'actual recessió, la més greu en 70 anys, acostuma a eludir l'assumpte. Els crítics consistentment més aguts especulen sobre com seran les coses demà, però sempre dins del sistema.

Ningú es pregunta si s'albira, o no, la fi de l'ordre capitalista com a tal. Això és curiós, ja que no eren pocs els que ahir mateix n'esperaven el col·lapse final. Per tot arreu veien senyals de la seva agonia. Ja el camarada Khrushxov, suprem dirigent de la Unió Soviètica, va proclamar davant dels ambaixadors occidentals la mort del seu ordre polític –la democràcia liberal– i també la de l'econòmic. «Els enterrarem, la història està del nostre costat». Era l'any 1956. Ja n'han vist el resultat. Amb aquesta lúcida idea van concórrer alguns progressistes de l'època següent. Cada vegada menys.

Una certa saviesa ha penetrat en els ànims: l'Estat de benestar ha sabut esmorteir el cop des del primer moment. Les nacionalitzacions i els rescats fets pel Govern ianqui han ajudat a salvar el sistema amb els diners dels contribuents, d'una forma espectacular, des del 2008. El mateix va fer aviat Europa, i continua fent-ho. (Amb menys encert a Irlanda, Espanya i la patètica Grècia, però també.) L'Estat de benestar

tant aviat serveix per a una cosa com per a una altra. Quan cal, rescata tot un país –començant pels seus banquers– per salvar el sistema. I, dins seu, salvar també alguna cosa del benestar del qual gaudim, amb la dependència que d'ell i dels subsidis i serveis públics té tota la població i les seves classes subordinades –pobres, classes passives, aturats– en particular.

El capitalisme, doncs, sobreviurà –que no corri encara el pànic entre els rics– precisament perquè la vilipendiada xarxa salvavides socialdemòcrata l'ha auxiliat. I això, malgrat els delinqüents coneguts, els èmuls de Madoff i els caps de bancs i corporacions amb plusos blindats d'astronòmica altura, que reben fins i tot quan enfonsen les seves pròpies empreses, en una artística exhibició de suprema barra. La picaresca financera com una de les belles arts.

Naturalment, és impossible predir la data de la seva mort. Serà molt menys sobtada del que s'imagina la doctrina marxista, d'un interès arqueològic que no augmenta amb el pas del temps. Malgrat el que alguns anomenen acceleració de la història en els nostres dies, ningú pot afirmar que no duri un parell de segles més. (És a dir, sempre que la humanitat no hagi mort abans, empesa per la seva voraç destrucció ambiental.) Pensin vostès –acceleració o no– el que va trigar a ensorrar-se l'ordre imperial romà o el que va trigar a dissoldre's el feudal. Entre tres o quatre segles, segons com es miri.

Els únics que actualment han previst el pròxim col·lapse general de l'ordre capitalista (i el seu desordre) no han estat els millors especialistes en teoria econòmica. (Alguns d'ells, com Joseph Stiglitz, han vist i previst el que ha passat, però no n'han proposat l'abolició, sinó la

reforma.) Han estat els altermundistes, els anunciants que un altre món era possible. Un anunci que, lamentablement, no han acompanyat d'un pla prou detallat d'acció. Mereixen el nostre més gran respecte moral, però és lògic que estiguem esperant el seu pla viable de substitució d'aquest sistema per l'altre. El pitjor que pot passar –i que potser ja està passant– és que Porto Alegre i tot el recent esforç intel·lectual per crear una civilització alternativa quedi a la memòria com un commovedor i impotent episodi històric.

Mentrestant, mentre esperem, si no s'aprenen les lliçons que ens ha ensenyat l'estreta cooperació governamental –d'estats nacionals o d'ens supranacionals com la Unió Europea– amb el sistema financer i empresarial capitalista, el futur no serà cap altre que el de les crisis recurrents i costosíssims reajustaments. Continuar com sempre o tornar al període d'hegemonia neoliberal indiscutida –el que va de l'enfonsament del mur berlinès fins al col·lapse de Lehman Brothers el 2008– seria un gravíssim error. Asseguraria la més cruel permanència del capitalisme i la incapacitat de reconduir-lo cap a un sistema que, sense ser un paradís, almenys obriria la possibilitat d'anar cap a un altre ordre econòmic, a un altre futur, menys indecent que conegut el fins ara. Esperem que la incipient recuperació i prosperitat que ja es deixen notar a la Xina, part d'Europa, el Japó, l'Índia i els Estats Units no ens enlluernin davant les crisis futures que amenacen i que això no ens impedeixi realitzar les necessàries intervencions públiques. Si pot ser, preventives.

* President de l'Institut d'Estudis Catalans.